herpy

SKINKER

American Five-lined Skink

Plestiodon fasciatus

Plestiodon fasciatus er en slank, blankskællet skink fra skove og skovbryn i det østlige Nordamerika. Arten bliver 13-21 cm, ungerne er sorte med fem lyse striber og en lysende blå hale, og hannen får rødt hoved i parringstiden. Den lever af insekter og edderkopper, kræver sol og en kold vinterhvile, og hunnen bevogter sine æg.

Familie: Scincidae Tidligere navn: *Eumeces fasciatus*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**13-21 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**4-6 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende og jordboende**
Biotop	**Tempereret skov og eng**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-30 °C**
Hotspot	**34-38 °C**
Temperatur, nat	**15-20 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Vinterhvile	**5-10 °C** 8-16 uger
Kost	**Insekter**
Holdes	**Parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**21-36 mdr.**
Kuldstørrelse	**5-18 æg**
Kuld pr. år	**1**
Inkubation	**22-32 dage** ved 27-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står hverken på CITES eller i EU's bilag A-D, og ingen skinke er forbudt at holde for private efter BEK nr. 1261 af 17.11.2015.

Om arten

Plestiodon fasciatus er en middelstor, slank skink med blanke, glatte skæl og små ben. Voksne dyr er 13-21 cm i alt, og hovedparten af længden er halen. Kroppen måler højst ca. 9 cm fra snude til kloak. Artsnavnet *fasciatus* er latin og betyder båndet.

Ungerne er sorte med fem smalle, hvide til cremefarvede striber og en lysende blå hale. Den blå farve står kun på halen og går ikke længere frem end kloakken. Halen skifter til gråbrun, når dyret er ca. 5 cm fra snude til kloak. Hunnen beholder striberne hele livet på en mørkebrun til brungrå bund. Hannen taber striberne med alderen, og gamle hanner er ensfarvede olivenbrune. I parringstiden bliver hannens snude og kæber orange til røde; farven er stærkest i den korte parringstid på omkring to uger. Hannens hoved er også bredere end hunnens.

Arten forveksles ofte med *Plestiodon inexpectatus* og *Plestiodon laticeps*. *P. laticeps* er større og bliver over 8 cm fra snude til kloak, og den blå hale falmer først ved en større størrelse. Der er ingen anerkendte underarter, men genetiske undersøgelser peger på, at arten kan dække over en eller flere skjulte arter.

Halen kan kastes af ved fare og vokser ud igen, men når ikke den oprindelige farve. I naturen bliver dyrene op til ca. seks år, men de fleste dør som unge. Levealderen i fangenskab er ikke dokumenteret. Dyret er hurtigt og sky og er et dyr til iagttagelse, ikke til håndtering.

Udbredelse og levested

Plestiodon fasciatus lever i det østlige USA og det sydøstlige Canada. Arten findes fra det sydlige Ontario og de nordøstlige delstater gennem Appalacherne og de centrale sletter til det østlige Texas, Oklahoma og Kansas og mod syd til det nordlige Florida. Mod vest når den Nebraska og Iowa.

I Canada er bestandene små og isolerede.

> **Oprindelig udbredelse:** USA og Canada.

LEVESTED

Plestiodon fasciatus lever i løv- og blandskov, i skovbryn, i skovlysninger og omkring bygninger i og ved skov. Den foretrækker fugtigere levesteder end andre arter i slægten og findes i løvskov, skov i flodsletter, sumpskov og tør fyrreskov. Dyrene opholder sig under brædder, træstammer og affald, men helst imellem dem og ikke direkte på jorden. De klatrer også ofte og flygter gerne op i træer, især i åben skov med dødt, stående træ, og de går uden tøven ud i vand, hvor de kan gemme sig under genstande.

Dyrene er aktive fra marts-april til oktober og kan ses om vinteren på usædvanligt varme dage. Unger kommer tidligere frem af vinterhvilen og går senere i hi end voksne. Vinterkvarteret er dybe sprækker i mure og det nedbrudte indre af store træstammer og stubbe. Dyrene ligger ofte sammen. Hannerne kæmper om hunnerne i parringstiden, i maj, og følger hunnernes duftspor. Hunnerne lægger ét kuld i juni-juli i nedbrudt, fugtigt træ eller under sten, og æggene klækkes i juli-august. Dyrene har ingen faste territorier, men bevæger sig inden for et lille, kendt område. Dyrene vælger selv en kropstemperatur på 28-36 °C, når de kan, og tåler kortvarigt op til 42 °C.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt dokumenteret viden om pasning af *Plestiodon fasciatus* i fangenskab. Anbefalingerne her bygger på artens levested, foretrukne temperatur og biologi. Terrariet skal efterligne en fugtig løvskov med en solplads i den ene ende.

En han og en hun skal have mindst 90 × 45 × 45 cm (længde × bredde × højde). Er der flere hunner, kræves et større gulvareal, og kun én han holdes sammen med dem, fordi hanner kæmper. Bunden er en blanding af skovjord, løv og tørv, 8-10 cm dyb, så dyret kan grave og skjule sig. Læg stykker bark, rådnende træ, sten og kork i flere lag, så der er mange sprækker at gemme sig i, og et stykke råddent, fugtigt træ til æglægning. Klatregrene og vægge med kork bruges, fordi arten ofte klatrer. Plant gerne robuste skyggeplanter. Låget skal være tæt, for dyrene er hurtige og slipper ud gennem små sprækker.

Hold dyrene adskilt fra *Plestiodon laticeps* og andre større skinker, som æder mindre dyr.

Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Plestiodon fasciatus vælger selv temperatur mellem 28 og 36 °C og tåler kortvarigt op til 42 °C. Dagtemperaturen i terrariet skal være 24-30 °C, og solpladsen 34-38 °C. Brug en halogenspot over en flad sten, og læg skjul på begge sider af gradienten. Om natten skal temperaturen falde til 15-20 °C.

I naturen ligger dyrene i vinterhvile i ca. fem til seks måneder. De overlever korte frostperioder, men ikke vedvarende frost. Hvilens temperatur og varighed i fangenskab er ikke dokumenteret. Et skøn på 5-10 °C i 8-16 uger bygger på levestedets klima. Kun raske, velnærede dyr sendes i vinterhvile, og de skal have fået tømt tarmen først, så sidste måltid gives tre uger før nedkøling. Hold kassen let fugtig og frostfri, og kontroller dyrene jævnligt.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Plestiodon fasciatus foretrækker fugtigere levesteder end de fleste andre arter i slægten, tåler ikke for tørre forhold og lever altid nær permanent vand. Luftfugtigheden i terrariet skal være 60-80 %; tallet er et skøn ud fra levestedet. Bunden holdes let fugtig i den ene halvdel og tør i den anden, så dyret selv kan vælge. Forstøv terrariet let hver dag om morgenen, og hold et fugtigt skjul med mos eller råddent træ.

En lav vandskål står altid fremme, og vandet skiftes dagligt. Dyrene går villigt i vand. Sørg for, at bunden aldrig står under vand, og at der er god ventilation, så skimmel og bakterier ikke får fat.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Plestiodon fasciatus er dagaktiv og soler sig, især om morgenen. Arten lever i skovbryn og lysninger og har brug for kraftigt lys og UVB. Over solpladsen bruges T5-HO-rør med UVB i omkring Ferguson-zone 2, så lys, varme og UVB dækker samme område. Zonen er et skøn ud fra artens levevis. Mål med UV-måler, og skift rørene efter producentens anvisning.

Dagslængden følger årstiden: omkring 14 timer om sommeren, faldende til 8-10 timer om efteråret, så dyret kommer i rytme med vinterhvilen. Spottet over solpladsen tændes 6-8 timer midt på dagen.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Plestiodon fasciatus er rent kødædende og lever af leddyr. I naturen består føden især af edderkopper, græshopper, fårekyllinger, kakerlakker, biller og deres larver, fluer, sommerfuglelarver, bænkebidere, regnorme og små snegle, og sjældnere af små hvirveldyr som mindre firben. Dyret æder også sit eget afskudte skind.

I terrariet gives fårekyllinger, græshopper, vokslarver, kakerlakker, melorme og regnorme i størrelser, dyret kan sluge hele. Foderdyrene skal være kraftigt fodrede, før de gives, og støves med kalk og et vitaminpræparat med D3. Voksne dyr fodres hver anden dag i den aktive sæson, unger dagligt. Før vinterhvilen fedes dyrene op, og hunner skal have rigeligt foder efter klækningen, for de taber sig meget, mens de passer æggene.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Plestiodon fasciatus er hurtig og sky og gemmer sig under bark og sten ved forstyrrelse. Dyret er ikke territorialt, men hannerne kæmper i parringstiden: de viser først hovedet fra siden og bider derefter hinanden i hovedet og kaster modstanderen omkring. Hold derfor kun én han sammen med en eller to hunner. Hunnerne kan opholde sig sammen, og i naturen deler de ofte rede.

Voksne dyr æder unger, så ungerne skal holdes for sig. Halen kastes af ved stress eller ved tag, så dyret skal ikke gribes. Kun hunnen bevogter æggene.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har et bredere og kraftigere hoved end hunnen, og hovedet bliver orange til rødt i parringstiden. Gamle hanner mister striberne og er ensfarvet olivenbrune, mens hunnen beholder dem. Kroppen er omtrent lige lang hos begge køn, så størrelsen siger ikke noget om kønnet. Unger kan ikke kønsbestemmes.

Dyrene bliver kønsmodne i deres andet forår, ved ca. 21 måneders alder og 5-6 cm fra snude til kloak. I køligere egne kan det tage op til tre år. Enkelte dyr når avlsstørrelse allerede i første sommer, men får først unger i andet år. Sæt kun raske, fuldt udvoksede dyr i avl.

PARRING

Parringen følger vinterhvilen, i naturen i maj. Hannens farver kommer frem efter opvågningen og er stærkest i den omkring to uger lange parringstid. Han finder hunnen ved at følge hendes duftspor, nærmer sig fra siden og griber hende i nakken med kæberne. Selve parringen varer 4-8 minutter.

Sæt én han og en eller to hunner sammen efter vinterhvilen, og skil dem ad, hvis hunnen får bidsår.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger ét kuld om året, i juni-juli, mindst en måned efter parringen. Et kuld rummer 5-18 æg, oftest 7-10. Hun graver et redekammer i fugtigt, halvt nedbrudt træ, under en flad sten eller bark, og vælger steder, hvor bunden er fugtigere end omkring. Flere hunner kan lægge i samme stamme.

Æggene er ca. 13 × 9 mm og vejer 0,5-0,8 g, med tynd skal, der let punkteres. Hunnen bliver hos æggene, til de klækker. Hun ligger ved siden af, oven på eller rullet om dem og dækker dem mere, når bunden er tør. Hun vender dem, ruller æg, der er kommet ud af reden, tilbage og æder æg, der er begyndt at rådne. Hun taber meget i vægt, mens hun ruger, og halen er tydeligt tyndere bagefter.

INKUBATION

Æggene kan blive hos hunnen i terrariet, hvor hun passer dem. Tages de væk, lægges de uden at blive vendt i fugtig vermiculit (vermiculit og vand i forholdet 1:1 efter vægt) i en lukket beholder med små lufthuller. Æggene må hverken tørre ud eller stå i vand.

Rug æggene ved 27-30 °C. Ved 30 °C klækker de efter ca. 22 dage, og ved lavere temperatur tager det længere tid, op mod en måned. I naturens køligere reder tager det 24-55 dage. Et helt kuld klækker normalt inden for et døgn, og ungerne åbner skallen med ægtanden. Fjern æg, der lugter eller mugner.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er 5-6 cm i alt og 23-27 mm fra snude til kloak og har lysende blå hale. De tilbydes foder fra de første dage: springhaler, bananfluer, bladlus og små fårekyllinger, støvet med kalk. Hold dem i et terrarium med bunddække, skjul, en lav vandskål og samme temperaturer som de voksne. Skil dem fra voksne, for voksne æder dem.

Ungerne vokser hurtigt det første år og er op til ca. 5 cm fra snude til kloak ved den første vinter. Svage unger holdes varme og vågne den første vinter.

Sundhed og typiske fejl

Arten er hårdfør, men de mest almindelige problemer er:

- Knogleskørhed ved manglende UVB og kalk. Giv UVB, og støv foderet.
- Udtørrede æg, hvis reden er for tør. Hold den let fugtig.
- Hudproblemer og skimmel, hvis bunden er konstant våd. Hold en tør zone.
- Tab af halen ved stress eller kampe. Den vokser kun delvist ud.
- Indvendige snyltere. Nye dyr holdes i karantæne, og en afføringsprøve tages før vinterhvilen.
- Dårlig vinterhvile hos syge eller magre dyr. Hold dem vågne og fodret.
- Hunner, der taber sig voldsomt, mens de passer æggene. Giv rigeligt foder bagefter.

Et sundt dyr har klare øjne, fyldig hale og god appetit. Opsøg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret ikke spiser, taber sig eller er sløvt.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.